

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Dramatics) (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2022
Introduction to Performing Arts

Day & Date: Monday, 13-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 अ) योग्य पर्याय निवडा**04**

- 1) भारुड ही —— आहे.

अ) लोककला	ब) पारंपारिक
क) शास्त्रीय कला	ड) अद्भुत कला
- 2) सत्यता पडताळा

अ) मनुष्य हा समुहात राहणारा प्राणी आहे.	ब) लोककलेचा उगम तिसऱ्या शतकात झाला.
क) दृक श्राव्य कलेने आस्वादन क्षमता वृद्धिंगत होते.	ड) वरीलपैकी सर्व
- 3) खालीलपैकी कोणती सत् कला आहे.

अ) भारुड	ब) प्रक्षोभक भाषण
क) नक्षीकाम	ड) नृत्य
- 4) —— आधी प्लेटोने सौंदर्यशास्त्राची संकल्पना मांडली.

अ) अॅरिस्टॉटल	ब) अभिनव गुप्त
क) शेक्सपिअर	ड) स्टॅनिस्लावस्की

ब) चूक की बरोबर ते ओळखा.**04**

- 1) बांधकाम ही कला आहे.
- 2) मुर्तिकाम ही कारागिरी आहे.
- 3) कला आणि कौशल्य हया दोन्ही भिन्न गोष्टी आहेत.
- 4) सौंदर्यशास्त्र हया ग्रंथामुळे कलांच्या संपन्नतेमध्ये भर पडली.

क) योग्य जोडया जुळवा.**04**

1) ओवी	अ) निबंध
2) छंद	ब) शार्दुलविक्रिडीत्
3) कविता	क) ज्ञानेश्वरी
4) ललित	ड) लघु गुरु क्रम

	a	b	c	d
A	ii	iv	i	iii
B	i	ii	iii	iv
C	iii	ii	iv	i
D	iv	i	ii	iii

ड) योग्य अयोग्य ओळखा.	04
1) तबला — कला	
2) सुतारकाम — कला	
3) चित्रकला — अनुकरणीय	
4) लोककला — शास्त्रीय	
प्र.2 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)	16
अ) परंपरा	
ब) कला	
क) हावभाव	
ड) पदन्यास	
इ) रंगसंगती	
ई) मनोरंजन	
प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)	16
अ) प्रयोगकला म्हणजे काय?	
ब) लोककलांची निर्मिती हयाविषयी सविस्तर लिहा.	
क) नाटक ही दृक श्राव्य कला आहे हया विधानाचे विस्तृत विवेचन करा.	
ड) आपल्याला आवडणाऱ्या कोणत्याही एका प्रयोगक्षम कलेची वैशिष्ट्ये विस्तृतपणे सांगा.	
प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.	16
अ) प्रयोगकलांची आवश्यकता हयाविषयी चर्चा करा.	
ब) कलेच्या मुलभूत साधनांमध्ये कोणत्या बाबींचा समावेश होतो?	
प्र.5 पुढील प्रश्नाचे दीर्घ उत्तर लिहा. नाट्यकलेचा उगम हयावर सविस्तर लिहा.	16

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Dramatics) (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2022
Elements of Theatre & Play Production Process

Day & Date: Tuesday, 14-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

अ) रिकाम्या जागा भरा.

04

- 1) नाट्यनिर्मितीत ज्या वस्तू आपल्या वापरात येतात त्यांना —— अथवा नाट्यवस्तू असे म्हणतात.

अ) हस्तवस्तू	ब) मंचवस्तू
क) वरील सर्व	ड) यापैकी नाही
- 2) पात्रांच्या प्रत्यक्ष उपयोगात येणाऱ्या वस्तूना —— म्हणतात.

अ) हस्तवस्तू	ब) नाट्यवस्तू
क) मंचवस्तू	ड) यापैकी नाही
- 3) —— च्या साहाय्याने आर्क लॅम्पचे मंदनही होऊ शकत असे.

अ) ओहम	ब) डिमर
क) सोमर	ड) सर्व
- 4) —— हे अवरोध मोजण्याचे माप आहे.

अ) डिमर	ब) सिमर
क) ओहम	ड) अहम

क) योग्य जोड्या जुळवा.

04

- 1) दृश्यवस्तू
- 2) प्रकाश साधने
- 3) रंगभूषेचा प्रकार
- 4) नासिक कटिबंध
- अ) मशाल
- ब) आभासी रंगभूषा
- क) भूवयापासून नाकाच्या शेंड्यापर्यंतचा आडवा पट्टा
- ड) फर्निचर

ब) पुढील विधाने चूक की बरोबर ते लिहा.

04

- 1) नाटकात खाऱ्या नाट्यवस्तुंचा उपयोग कित्येक वेळा खर्चिक किंवा अशक्य असतो. अशावेळी पर्यायी कृत्रिम वस्तू वापराव्या लागतात.
- 2) पाददीपांना 'फ्लोट लाईट' म्हणत कारण पाददीप म्हणून वापरलेल्या दिव्यात तेलात तरंगणाऱ्या वाती वापरत.
- 3) आभासी रंगभूषेसाठी जलरंगांचा फारसा उपयोग होऊ शकत नाही.
- 4) रंगभूषेपूर्वी कमीत कमी दोन तास आधी नटाने दाढी करावी.

- ड) पुढील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा.** 04
- 1) मंचवरस्तुंचे त्यांच्या उपयोगानुसार किती व कोणते प्रकार पडतात?
 - 2) गगणिका म्हणजे काय?
 - 3) रंगभूषेचे कोणते तीन प्रकार पडतात?
 - 4) उजव्या डोळ्याचा कटिबंध म्हणजे काय?
- प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)** 16
- अ) रंगभूषेसाठी आवश्यक असणारे आडवे पट्टे स्पष्ट करा.
 - ब) वांशिक भिन्नतेनुसार चेहन्याचे कोणते प्रकार आढळतात?
 - क) पाश्वर्धवनी परिणामांच्या पद्धतींपैकी ढगांचा गडगडाट व वीज कडाडल्याचा आवाज या पद्धतींचे स्पष्टीकरण द्या.
 - ड) पात्रांचे रंगमंचावर वास्तव स्वरूपात दर्शन घडविण्यासाठी कोणत्या भौगोलिक परिस्थितीची गरज असते?
 - इ) रंगभूषेसाठी आवश्यक असणारे उभे पट्टे स्पष्ट करा.
 - ई) रंगमंच व्यवस्थापकाच्या जबाबदान्या स्पष्ट करा.
- प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)** 16
- अ) त्रिपरिमीतीय रंगभूषा स्पष्ट करा.
 - ब) पाश्वर्संगीत व ध्वनीचे नाट्यनिर्मितीतील महत्व स्पष्ट करा.
 - क) पात्रांचे रंगमंचावर वास्तव स्वरूपात दर्शन घडविण्यासाठी कोणत्या गोष्टींचा विचार आवश्यक आहे?
 - ड) पाश्वर्य अवकाश दीप स्पष्ट करा.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.** 16
- अ) रंगभूषा करण्याची व रंगभूषा पुसण्याची पद्धत स्पष्ट करा.
 - ब) पाश्वर्संगीत परिणामांच्या पद्धतींपैकी कोणत्याही आठ पद्धतींविषयी सविस्तर चर्चा करा.
- प्र.5 पुढील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.** 16
- रंगभूषेचे महत्व स्पष्ट करून रंगभूषेच्या तीन प्रकारांचे सविस्तर स्पष्टीकरण द्या.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Dramatics) (Semester - I) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Folk Theatre of India

Day & Date: Wednesday, 15-02-2023
 Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

अ) रिकाम्या जागा भरा.

04

- 1) —— या शब्दाचा अर्थ लांबच लांब गुंतागुंतीची कंटाळवाणी वृत्तांत कथा.
 अ) ललीत ब) भारुड
 क) कीर्तन ड) तमाशा
- 2) गोंधळ हा शब्द —— या अर्थाने वापरला जातो.
 अ) लुड्बुड ब) धावपळ
 क) गडबड ड) यापैकी नाही.
- 3) विधिनाटयात गोंधळयांची संख्या —— ते —— असते.
 अ) चार ते सहा ब) चार ते आठ
 क) पाच ते सात ड) पाच ते आठ
- 4) —— हा महाराष्ट्रातील लोकरंगभूमीवरील शुद्ध रंजनप्रकार आहे.
 अ) तमाशा ब) गोंधळ
 क) भारुड ड) ललीत

ब) योग्य जोड्या लावा.

04

- 1) तमाशा अ) आभासाची रंगभूमी
- 2) विनोदनिर्मिती ब) पद्य स्वरूपात
- 3) तमाशाची रंगभूमी क) लोककलेचा प्रकार
- 4) भारुडाची रचना ड) सोंगाड्या

क) पुढील विधाने चुक की बरोबर ओळखा.

04

- 1) गोंधळाचे विधिनाटय सादर करण्यालाच 'गोंधळ घालणे' असे म्हणतात.
- 2) विधीनाटयातील आरतीची जागा तमाशात मुजऱ्याने घेतली.
- 3) तमाशातील मुख्य वाद्ये म्हणजे ढोलकी, तुणतुणे, झांज व हलगी होय.
- 4) गणगौळण झाल्यानंतर आख्यानापूर्वी एक वैशिष्ट्यपूर्ण संवाद येतो. यालाच 'बतावणी' म्हणतात.

ड) पुढील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा.	04
1) लोक रंगभूमीवरील नाट्यप्रयोगाचे अत्यंत महत्वाचे विशेष कोणते?	
2) 'गोंधळ' म्हणजे काय?	
3) गोंधळाचे विधिनाट्य सादर करण्यालाय काय म्हणतात?	
4) तमाशातील मुख्य वादये कोणती?	
प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)	16
1) 'गौळण' या तमाशातील अंगाबद्दल माहिती लिहा.	
2) 'गोंधळ' या शब्दाची व्युत्पत्ती कशी झाली, हे स्पष्ट करा.	
3) भारूड म्हणजे काय? स्पष्ट करा.	
4) महाराष्ट्रातील लोकरंगभूमी थोडक्यात मांडा.	
5) लोकरंगभूमीची लक्षणे थोडक्यात स्पष्ट करा.	
6) लोकनाट्याचे सादरीकरण कसे केले जाते, स्पष्ट करा.	
प्र.3 खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)	16
1) लोकरंगभूमी व नागर रंगभूमी यांच्यातील फरक स्पष्ट करा.	
2) तमाशाची जडणघडण कशाप्रकारे होते व तमाशाचे वैशिष्ट्यपूर्ण घटक स्पष्ट करा.	
3) 'तमाशा' या लोकनाट्य प्रकाराबद्दल माहिती लिहा.	
4) 'गोंधळ' या लोकनाट्य प्रकाराबद्दल माहिती लिहा.	
प्र.4 खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक)	16
1) 'भारूड' या लोकनाट्य प्रकाराबद्दल सविस्तर माहिती लिहा. व तमाशातील वैशिष्ट्यपूर्ण घटक स्पष्ट करा.	
2) 'गोंधळ' या लोकनाट्य प्रकाराबद्दल सविस्तर माहिती लिहा. व ललिताचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.	
प्र.5 महाराष्ट्रातील तमाशा व गोंधळ या लोकनाट्य प्रकारांबद्दल सविस्तर चर्चा करा.	16

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Dramatics) (Semester - I) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Classical Indian Theatre

Day & Date: Wednesday, 15-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.**अ) रिकाम्या जागा भरा.****04**

- 1) नाटयशास्त्राचा आदिकर्ता —— हा आहे.

अ) ब्रह्म	ब) विष्णू
क) शिव	ड) यापैकी नाही
- 2) भरतमूर्नीनी नाटयमंडपाचे स्पष्टीकरण व माहिती —— अध्यायात सांगितलेली आहे.

अ) पहिल्या	ब) दुसऱ्या
क) तिसऱ्या	ड) चौथ्या
- 3) त्रिकोणी मंडपाचे रंगपीठ हे —— असते.

अ) चौकोणाकार	ब) त्रिकोणाकार
क) पंचकोनाकार	ड) षष्ठाकार
- 4) —— या रूपकात एकूण सोळा नायक असतात.

अ) भाण	ब) विधी
क) डिम	ड) अंक

ब) योग्य जोड्या लावा.**04**

- 1) ऋग्वेद
 - 2) सामवेद
 - 3) नाट्यवेद
 - 4) डिम
- अ) गायन
 - ब) युद्धाचे प्राबल्य
 - क) पाठ्य (पठण)
 - ड) पाचवा वेद

क) पुढील विधाने चूक की बरोबर ते लिहा.**04**

- 1) ऋग्वेदापासून पाठ्य म्हणजे पठण करण्याचे मंत्र घेतले.
- 2) भरतमूर्नीच्या नाटयशास्त्रात नाटयमंडपाविषयी चर्चा दुसऱ्या अध्यायात केलेली आहे.
- 3) कुलीन, बुद्धीसंपन्न, श्रुतिसंपन्न, नीतिकुशल, स्वदेशी, स्वामी निष्ठ, शुचि व धर्मरत असे अमात्य असावे.
- 4) शब्दासाम्यावरून हास्य उत्पन्न होणारे अर्थ निघत नाहीत तेव्हा या पद्धतीस 'त्रिगत' असे म्हणतात.

ड)	पुढील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा.	04
	1) भरतमूर्नींच्या नाटयशास्त्रात रसांचे ग्रहण कोणत्या वेदांपासून केलेले आहे	
	2) नाटयमंडपाचे भरतमूर्नींनी कोणते तीन प्रकार सांगितलेले आहेत?	
	3) भरतमूर्नींच्या नाटयशास्त्रात रसांचे वर्णन कोणत्या अध्यायात केलेले आहे?	
	4) दशरूपकांची नावे लिहा.	
प्र.2	थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)	16
	1) भरतमूर्नींनी नाटयशास्त्रात सांगितलेले उत्तम नायिकेचे गुण सांगा	
	2) नायकांच्या 'विट' या गुणवैशिष्ट्याबद्दल चर्चा करा.	
	3) सुत्रधार गुण स्पष्ट करा.	
	4) चौकोनी नाटयमंडपाची रचना स्पष्ट करा.	
	5) 'श्रुंगार' रसाबद्दल माहिती लिहा.	
	6) दशरूपकांपैकी 'इहामृग' या रूपकाबद्दल माहिती लिहा.	
प्र.3	खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)	16
	1) नायिकांचे गुणवैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.	
	2) भरतमूर्नींच्या नाटयशास्त्रातील नायकांच्या गुणांपैकी सेनापती, न्यायाधीश, वीट व पारिपाश्वक गुण स्पष्ट करा.	
	3) दशरूपकांमधील 'विधी' या रूपकाबद्दल सविस्तर माहिती लिहा.	
	4) हास्य व करुण रसाबद्दल सविस्तरपणे माहिती लिहा.	
प्र.4	खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक)	16
अ)	भरतमूर्नींच्या नाटयशास्त्रातील नायकांचे गुणवैशिष्ट्ये सविस्तरपणे लिहा.	
ब)	भरतमूर्नींच्या नाटयशास्त्रात नाटयमंडपाची वास्तूपरीक्षा व मंडपस्थापना कशी केलेली आहे?	
प्र.5	नाटयशास्त्राच्या पहिल्या अध्यायात भरतमूर्नींनी मांडलेली नाटयशास्त्राची उत्पत्ती सविस्तरपणे स्पष्ट करा.	16

Seat No.	
---------------------	--

Set P

**M.A. (Dramatics) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022**

History of Theatre (Asian & European)

Day & Date: Monday, 20-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 बहुपर्यायी प्रश्न

16

- 1) हास्य रस नाटकांमध्ये अंगभूत प्रहसनामध्ये —— म्हणून येतात.
अ) आंगिक ब) वाचिक
क) आहार्य ड) सात्विक
- 2) भास आणि —— हे कर्लणरसाच्या वाटेवरचे शिलेदार ठरले.
अ) अश्वघोष ब) भवभूती
क) भट्टनारायण ड) कालिदास
- 3) इ.स. च्या —— व्या शतकानंतर संस्कृत नाटकांमध्ये संख्यात्मक वाढ होत राहिली नाही.
अ) 12 व्या ब) 13 व्या
क) 10 व्या ड) 14 व्या
- 4) रूपकामधून उपरूपके आणि त्यातून विविध प्रकार विकसित झाले.
अ) लोकनाट्य ब) विधिनाट्य
क) संस्कृतनाट्य ड) शैली
- 5) ग्रीक रंगभूमीचा उदय —— उत्सत्त्वातून झाला.
अ) प्राचीन ब) धार्मिक
क) खेळातून ड) सामाजिक
- 6) रोमन रंगभूमीमध्ये स्वरूप —— प्रकारचे असे.
अ) धार्मिक ब) सामाजिक
क) करमणूक ड) खेळ
- 7) एलिझाबेथकालीन नाटयगृहाच्या जडघडणीवर त्या आधीच्या —— रचनाविशेषांचा प्रभाव दिसतो.
अ) रंगभूमी ब) लोकरंगभूमी
क) नाटयगृहांचा ड) प्रकारांचा
- 8) हॅम्लेट चे कथानक —— प्रधान आहे.
अ) समस्या ब) घटना
क) प्रसंग ड) शैली
- 9) एलिझाबेथ कालीन रंगमंचावर —— पडदा नव्हता.
अ) मत्तवारणी ब) मागचा
क) पुढचा ड) रंगपीठ

- 10) एलिझाबेथ कालीन नाटकमंडळीत दहा ते —— लोक असत. 16
 अ) वीस ब) पंचवीस
 क) तीस ड) चाळीस
- 11) मध्ययुगीन युरोपात —— कलाकारांचे प्रकार वाढले. 16
 अ) भटके ब) कथाकार
 क) बहुरूपी ड) डोंबारी
- 12) रंगभूमीवर पहिला नट आणण्याचे श्रेय —— जाते. 16
 अ) निसर्गदेव ब) युद्धदेव
 क) थेस्पिस ड) ईस्किलस
- 13) लीला नाटके सादर करण्याच्या प्रमुख पुदधती —— होत्या. 16
 अ) दोन ब) चार
 क) तीन ड) पाच
- 14) कॉमेडिया-डेल-आर्ट चा उदय —— मध्ये झाला. 16
 अ) युरोप ब) रोम
 क) इटली ड) ग्रीस
- 15) हाणा म्हणजे ——. 16
 अ) शरीर ब) मन
 क) झोम ड) प्लॉवट
- 16) कितव्या शतकात काबुकी रंगभूमीची सुरुवात झाली. 16
 अ) 17 व्या ब) 18 व्या
 क) 19 व्या ड) 20 व्या

प्र.2 लघुत्तरी प्रश्न (6 पैकी 4)

- 1) संस्कृत नाटकाच्या उत्पत्ती विषयी लिहा.
 2) नोह रंगभूमी विषयी सांगा.
 3) ग्रीक रंगभूमीच्या उदयाविषयी लिहा.
 4) एलिझाबेथ कालीन रंगभूमीविषयी सांगा.
 5) मध्ययुगीन रंगभूमीविषयी लिहा.
 6) रोमन रंगभूमीच्या उदयाविषयी लिहा.

16

प्र.3 लघुत्तरी प्रश्न (4 पैकी 2)

- 1) वेद आणि नाटयाविषयी लिहा.
 2) ग्रीक अभिनयाविषयी सांगा.
 3) काबुकी रंगभूमी विषयी लिहा.
 4) कॉमेडिया डेल-आर्ट च्या उदयाविषयी लिहा.

16

प्र.4 दिर्घोत्तरी प्रश्न (2 पैकी 1)

- 1) नाटयशास्त्रातील अभिनयाविषयी माहिती दया.
 2) ग्रीक नाटयगृहाविषयी माहिती दया.

16

प्र.5 दिर्घोत्तरी प्रश्न

नाटयशास्त्रातील अध्यायांची सविस्तर माहिती दया.

16

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Dramatics) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Marathi Theatre

Day & Date: Tuesday, 21-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.**16**

- 1) विष्णूदास भावे यांनी आपले नाट्यकार्य —— साली सुरु केले.

अ) 1843	ब) 1842
क) 1841	ड) 1845
- 2) विष्णूदास भावे यांनी कोणत्या ठिकाणी प्रथम नाट्यप्रयोग केला.

अ) सोलापूर	ब) सातारा
क) सांगली	ड) कराड
- 3) कर्नाटकाची सांस्कृतिक परपंरा —— पंरपरेपेक्षाही प्राचीन आहे.

अ) गोवा	ब) महाराष्ट्र
क) मध्यप्रदेश	ड) तामिळनाडू
- 4) भाव्यांचा जन्म सांगलीच्या संस्थानात झाला. त्यांचे वडील सांगलीच्या संस्थानिकाकडे —— नोकर होते.

अ) सैन्यात	ब) शाळेत
क) व्यापार	ड) यापैकी नाही.
- 5) महाराष्ट्रात पौराणिक आख्यान करणाराला —— म्हणतात.

अ) भागवत	ब) हरिदास
क) किर्तन	ड) दरु
- 6) विष्णूदास भावे यांनी —— आख्यानाचा नाट्यप्रयोग सादर केला.

अ) नटसप्राट	ब) यक्षगान
क) दशापतार	ड) सीतास्वयंवर
- 7) गडकन्यांपर्यंत —— भाषणांची नाटकातून रेलचेल असे.

अ) दिर्घ	ब) कमी
क) स्वगत	ड) प्रवेश
- 8) एकच त्याला नाटकांतील —— चे पात्र फार महत्वाचे आहे.

अ) सुधाकर	ब) तळीराम
क) सिंधु	ड) रामलाल
- 9) प्रेमसंन्यास 10 फ्रेब्बुवारी —— रोजी महाराष्ट्र नाटक मंडळीने रंगभूमीवर आणले.

अ) 1912	ब) 1920
क) 1931	ड) 1940

- 10) — जूलै 1916 रोजी किलोस्कर नाटयमंडळीनी त्यांचे पुण्यप्रभाव रंगभूमीवर आणले.
- अ) 2 ब) 15
क) 16 ड) 1
- 11) 1919 रोजी — नाटकाचा प्रयोग बळवंत संगीत नाटक मंडळीने अकोला येथे केला.
- अ) भावबंधन ब) प्रेमसंन्यास
क) पुण्यप्रभाव ड) यापैकी नाही.
- 12) प्रेमसंन्यास हे — यांचे पहिले नाटक होय.
- अ) भाव ब) गडकरी
क) किलोस्कर ड) खाडिलकर
- 13) मामा वरेस्करांनी — पासून नाटयलेखनाला सुरुवात केली.
- अ) 1908 ब) 1909
क) 1912 ड) 1932
- 14) किचकवद्य नावाचे नाटक खाडिलकरांनी — साली रंगभूमीवर आणले.
- अ) 1906 ब) 1908
क) 1907 ड) 1910
- 15) कोल्हटकरांचे — 1894 साली लिहले गेले.
- अ) वीरतनय ब) मूकनायक
क) प्रेमशोधन ड) गुप्तमंजूष
- 16) संगीत शारदा — यांचे पहिले स्वतंत्र नाटक म्हणून ओळखले जाते.
- अ) देवल ब) कोल्हटकर
क) किलोस्कर ड) यापैकी नाही.

प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणत्याही चार)

16

- 1) संशयकल्लोळ या नाटकाविषयी लिहा.
 2) मराठी रंगभूमीच्या पूर्वरूपाविषयी लिहा.
 3) भावे यांच्या नाटकातील ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.
 4) संगीत मराठी रंगभूमीचे जनकाविषयी लिहा.
 5) तंजावटी नाटकाच्या विकासाविषयी लिहा.
 6) अन्यांच्या नाटकाविषयी लिहा.

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन)

16

- 1) एकच त्याला विषयी लिहा.
 2) साष्टांग नमस्कार विषयी लिहा.
 3) तुरंगाच्या विषयी लिहा.
 4) पुण्यप्रभाव विषयी लिहा.

- प्र.4** खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)
मराठी रंगभूमीच्या पडत्या काळाविषयी लिहा.
किंवा
राजे प्रतापसिंह यांच्या नाटकाविषयी लिहा.
- प्र.5** मराठी रंगभूमिच्या उदयाविषयी सविस्तर वर्णन करा.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

M.A. (Dramatics) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Aesthetics of Theatre

Day & Date: Wednesday, 22-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा. 16

- 1) —— पासून भारतीवृत्ती निर्माण झाली.
 अ) नृत्य ब) पदन्यास
 क) स्पर्श ड) अंगविक्षेप
- 2) बाहुयुद्ध कौशल्ये यातून —— वृत्ती उत्पन्न झाली.
 अ) भारती ब) वृत्ती
 क) आरभारी ड) यापैकी नाही
- 3) वृत्ती ही —— रसाने परिपूर्ण असते.
 अ) शृंगार ब) न्हास
 क) भयानक ड) अद्भूत
- 4) —— ही वृत्ती माणसामध्ये उपजततच असते.
 अ) नाट्य ब) स्वरूप
 क) परपंरा ड) यापैकी नाही.
- 5) नाट्यशास्त्रांमध्ये —— सर्व अंगाविषयी तपशील आढळतो.
 अ) अभिनय ब) नाट्याचा
 क) प्रयोजन ड) प्रकार
- 6) चौथा अध्याय शुद्ध — आहे.
 अ) रंगमंडप ब) दशरूपक
 क) नर्तन ड) यापैकी नाही
- 7) नाट्यशास्त्र हे नाटक व —— यांचे शास्त्रीय विवेचन आहे.
 अ) नाट्यप्रयोग ब) रचना
 क) वैशिष्ट्ये ड) हेतू
- 8) —— ही माणसाची आदिम प्रेरणा असते.
 अ) कला ब) नाट्य
 क) शैली ड) पूजा
- 9) —— अध्यायात वृत्तीचे वर्णन आहे.
 अ) पंधराव्या ब) सोळाव्या
 क) दहाव्या ड) विसाव्या

- 10) —— अध्यायात रंगमंडपाविषयी माहिती देण्यात आली आहे.

अ) तिसऱ्या	ब) पहिल्या
क) दुसऱ्या	ड) सातव्या
- 11) रंगमंडप पूजनाचा सविस्तर विधी —— अध्यायात आहे.

अ) तिसऱ्या	ब) पाचव्या
क) दुसऱ्या	ड) सातव्या
- 12) सहाव्या अध्यायात — विवेचन आहे.

अ) नृत्य	ब) नाट्यमंडप
क) रस	ड) वृत्ती
- 13) रंगपीठ व —— हे रंगमंचाचे दोन वेगळे भाग असतात.

अ) मत्तावारणी	ब) रंगपीठ / रंगमंच
क) द्विभूमी	ड) रंगशीर्ष
- 14) जवानिका —— आहे.

अ) पडदा	ब) आसन
क) नेपथ्य	ड) दिशा
- 15) भरताने —— रस मानले.

अ) नऊ	ब) पाच
क) आठ	ड) चार
- 16) नाट्यवेदाची निर्मिती —— वेदांमधून झाली.

अ) चार	ब) दोन
क) तीन	ड) एक

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणत्याही चार)

16

- 1) नाट्यशास्त्राचा थोडक्यात परिचय दया.
- 2) रस हा विषय नाट्यशास्त्रात महत्वाचा आहे.
- 3) रंगमंडपाविषयी माहिती दया.
- 4) रंगमंडप पूजाविधी अध्यायाविषयी माहिती दया.
- 5) भरताच्या मते इतिवृत्ताचे महत्व स्पष्ट करा.
- 6) अर्थोपक्षेपक विषयी माहिती दया.

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन)

16

- 1) इतिवृत्त उदाहरण देऊन स्पष्ट करा.
- 2) विकृष्ट रंगमंडपाविषयी माहिती दया.
- 3) वृत्तीचे वर्णन करा.
- 4) रसांचे विवेचन करा.

प्र.4 दिघोर्तरी प्रश्न.

16

जवानिका विषयी माहिती दया.

किंवा

मृच्छकाटिकम् विषयी लिहा.

प्र.5 दिघोत्तरी प्रश्न.

व्याख्यातिभाव विषयी माहिती देऊन त्यांचे सविस्तर वर्णन करा.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Dramatics) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination Oct/Nov-2022
Methodology of Research

Day & Date: Monday, 13-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 अ) योग्य पर्याय निवडा**04****1) संशोधन कोण करू शकतो?**

- अ) ज्याने संशोधन पद्धतींचा अभ्यास केला आहे.
- ब) ज्याने पदव्युत्तर अभ्यासक्रम पूर्ण केला आहे.
- क) ज्याच्याकडे शैक्षणिक आणि वैचारिक क्षमता आहेत.
- ड) ज्याची मेहनत करण्याची तयारी आहे.

2) सत्यता पडताळा

- अ) संशोधनाचे उद्दिष्ट प्रबंधाच्या पहिल्या अध्याय पासून सुरु होते.
- ब) संशोधकाकडे उत्तम विश्लेषणात्मक क्षमता असणे गरजेचे आहे.
- क) विविधता ही समस्येचे स्त्रोत आहे.
- ड) वरीलपैकी सर्व

3) खालीलपैकी कोणती संशोधनाची पद्धत योग्य नाही.

अ) निरीक्षण	ब) इतिहासाचा अभ्यास
क) सर्वेक्षण	ड) तात्त्विक

4) —— संशोधनाची पहिली पायरी असे म्हणतात.

अ) समस्येची निवड	ब) समस्येचा शोध
क) समस्येचे मूळ	ड) समस्येची ओळख

ब) चूक की बरोबर ओळखा.**04**

- 1) संशोधन म्हणजे एखाद्या समस्येवर समाधान शोधणे.
- 2) साहित्याचे सर्वेक्षण करणे ही संशोधनाची पहिली पायरी नसते.
- 3) गोपनियता आणि प्रतिवादीच्या निनावी पणाची खात्री दिली नाही तर नैतीकतेचा भंग होतो.
- 4) शोध निबंधावर दोन किंवा अधिक व्यक्ती एकत्रित पणे काम करू शकतात

क) योग्य जोडया जुळवा.

04

1) नमुना निवड	अ) अनैतिक बाब
2) शोधनिबंध	ब) निरीक्षण आणि पुरावे हयांचा संगम
3) वाडमय चौर्य	क) उपयोजीत पद्धत
4) संशोधन	ड) विशिष्ट विषयावरील माहितीचे संकलन

	a	b	c	d
A	i	ii	iii	iv
B	iii	iv	i	ii
C	ii	iii	iv	i
D	iv	i	ii	iii

ड) संशोधनातील पायन्यांचा योग्य क्रम लावा.

04

- 1) समस्येची ओळख
- 2) संशोधनाच्या उद्देशांची यादी
- 3) माहिती गोळा करणे
- 4) संशोधन पद्धती
- 5) माहितीचे विश्लेषण

उत्तरे:

- A 1 – 2 – 3 – 4 – 5
 B 1 – 2 – 4 – 3 – 5
 C 2 – 1 – 3 – 4 – 5
 D 2 – 1 – 4 – 3 – 5

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- अ) संशोधन प्रस्तावामध्ये कोणकोणत्या बाबींचा समावेश असावा?
- ब) विषयाची निवड करताना कोणत्या बाबींचा विचार करावा लागतो?
- क) प्रबंध आणि शोध निबंध हयातील फरक स्पष्ट करा.
- ड) संशोधन प्रक्रियेमधील मार्गदर्शकाचे महत्व स्पष्ट करा.
- इ) संशोधनाचा दर्जा राखण्यासाठी कोणत्या बाबींची काळजी घेणे आवश्यक असते?
- ई) संशोधन प्रक्रियेमधील आर्थिक संयोजनाविषयी माहिती लिहा.

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) मुलभूत साधनांमध्ये कोणत्या बाबींचा समावेश होतो?
- ब) संशोधनातील महत्वाच्या टप्प्यांचे स्वरूप विशद करा.
- क) व्याकरण आणि शुद्धलेखन हयांचे संशोधनातील स्थान काय असते?
- ड) प्रबंध लिखाणातील “करू नयेत” अशा गोष्टींची माहिती सांगा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

16

- अ) ‘संशोधन ही एक सामाजिक जबाबदारी आहे.’ हया संज्ञेचे विवेचन करा.
- ब) संशोधनातील नैतिकता आणि अनैतिकता हयांचे सोदाहरण परिणाम स्पष्ट करा.

प्र.5 पुढील प्रश्नाचे दीर्घ उत्तर लिहा.

16

नाट्यक्षेत्रामध्ये संशोधन करताना कोणकोणत्या पायन्यांचा अवलंब केला जातो आणि त्यांचे महत्व हया विषयी सविस्तर चर्चा करा.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

**M.A. (Dramatics) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination Oct/Nov-2022
Modern World Theatre and Theatre Methodology**

Day & Date: Tuesday, 14-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

अ) रिकाम्या जागा भरा.

04

- 1) विल्यम शेक्सपिअर या महान नाटककाराचा जन्म —— या गावात झाला.
 अ) वेटिंग फॉर गोदो ब) स्ट्रॅटफर्ड—ऑन—एळ्हन
 क) टू मण्डेज ड) यापैकी नाही
- 2) —— हे ओनिल यांचे पहिले मोठे नाटक होय.
 अ) ए मेमरी ऑफ टू मण्डेज ब) बियाँड द होरायझन
 क) समर अॅण्ड स्मोक ड) मिस ज्यूली
- 3) —— हे नाटक ऑर्थर मिलर यांचे आहे.
 अ) ए मेमरी ऑफ टू मण्डेज ब) वेटिंग फॉर गोदो
 क) शेक्सपिअर सर्व ड) बियाँड द होरायझन
- 4) —— हे नाटक स्टीनबर्ग यांनी लिहीले.
 अ) ऑल माय सन्स ब) मिस ज्यूली
 क) वरील सर्व ड) यापैकी नाही

क) योग्य जोड्या जुळवा.

04

- 1) शेक्सपिअर अ) ऑल माय सन्स
- 2) शोकनाट्य ब) हॅम्लेट
- 3) आधुनिक शोकनाट्याचे जनक क) एलिझाबेथन थिएटर
- 4) ऑर्थर मिलर ड) हेन्रिक इब्सन

ब) पुढील विधाने चूक की बरोबर ते लिहा.

04

- 1) शेक्सपिअर यांच्या शोकनाट्यात साधारणपणे एकाच व्यक्तीभोवती दुःखाचे जाळे विनलेले असते.
- 2) सॅम्युल बॅकेट यांचे 'एण्ड गेम' हे नाटक एक दर्जेदार नाट्यकृती आहे.
- 3) विसाव्या शतकातील भांडवलशाही अमेरिकन समाजव्यवस्थेमुळे तयार झालेल्या तिथल्या मानवी मनाच्या मानसिकतेचे यथार्थ चित्रण ऑर्थर मिलर यांच्या नाटकाचा गाभा आहे.
- 4) स्टीनबर्गने आपल्या नाटकांतून तीन कलात्मक नाट्यशैलीचा उपयोग केला.

- ड) पुढील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा.** 04
- 1) विल्यम शेक्सपिअर यांच्या गुढ कालखंडावर प्रकाश टाकण्याचा प्रयत्न कोणी केला?
 - 2) 'ब्रांद' हे नाटक कोणत्या नाटककाराचे आहे?
 - 3) सॅम्युल बेकेट यांचे नाव कोणत्या नाटकामूळे जगप्रसिद्ध झाले?
 - 4) 'मिस ज्युली' हे नाटक कोणी लिहीले?
- प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)** 16
- अ) स्टॅनिस्लाव्हस्की मेथड स्पष्ट करा.
 - ब) ऑक्सर्ड थिएटरविषयी माहिती लिहा.
 - क) पुअर थिएटरविषयी माहिती लिहा.
 - ड) इपीक थिएटरविषयी थोडक्यात स्पष्टीकरण द्या.
 - इ) 'थिएटर ऑफ द ऑप्रेस विषयी चर्चा करा.
 - ई) ऑस्कर वाइल्ड या नाटककाराविषयी माहिती लिहा.
- प्र.3 खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)** 16
- अ) शेक्सपिअरच्या एलिझाबेथन थिएटरविषयी माहिती आकृतीसह स्पष्ट करा.
 - ब) टेनिसी विल्यमची नाट्यशैली स्पष्ट करा.
 - क) सॅम्युअल बॅकेट यांच्या 'वेटिंग फॉर गोदो' या नाटकाविषयी माहिती लिहा.
 - ड) शेक्सपिअरच्या मॅक्बेथ या शोकांतिकेबद्दल चर्चा करा.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.** 16
- अ) टेनिसी विल्यम्सची नाट्यशैली व नाटकातील आशयविषय यांविषयी चर्चा करा.
 - ब) स्टीनबर्गची प्रायोगिकता व अभिव्यक्तवादी नाट्यतंत्र विषद करा.
- प्र.5 पुढील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.** 16
- ऑर्थर मिलर यांच्या नाटकांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Dramatics) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Essay Writing – I

Day & Date: Wednesday, 15-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 अ) योग्य पर्याय निवडा.**04**

- 1) 'धर्मी' हया संज्ञेच्या दृष्टीने, पुढीलपैकी कोणता रूपक प्रकार निराळा आहे?

अ) प्रहसन	ब) वीथि
क) समावकार	ड) नाटक
- 2) सजीव ही संज्ञा भारतमुनींनी विषद क्लेल्या —— हया अभिनय प्रकारात आढळते.

अ) आंगिक	ब) वाचिक
क) आहार्य	ड) सात्विक
- 3) यापैकी कोणते योग्य प्रकारे जुळले आहेत?

अ) रतिदृष्टी आणि शोकभाव	ब) सात्विक अभिनय आणि आरभाटी वृत्ती
क) भाव आणि रस	ड) अनुकूल नायक आणि भक्ती
- 4) 'पुस्त' या शब्दाचे —— अभिनयाच्या संदर्भात वर्णन क्लेआहे.

अ) आंगिक	ब) वाचिक
क) आहार्य	ड) सात्विक

ब) योग्य जोड्या लावा.**04**

1) पौराणिक कथा	अ) प्राणी पात्रे
2) कर्मकांड	ब) अहिंसा
3) बौद्ध धर्म	क) प्रयोगशीलता
4) पंचतंत्र	ड) रूपकात्मक

Codes:

	a	b	c	d
(A)	i	iv	ii	iii
(B)	iv	iii	ii	i
(C)	i	ii	iii	iv
(D)	iii	i	iv	ii

क)	पुढील विधाने चुक की बरोबर ओळखा.	04
1)	लोकधर्मी अभिनय म्हणजे ज्या धर्माचे प्रेक्षक आहेत त्या धर्माचे नाटक करणे.	
2)	'धर्मी' हया संज्ञेच्या दृष्टीने प्रहसन हा रूपक प्रकार निराळा आहे.	
3)	सज्जीव ही संज्ञा भारतमुनींनी विषद केलेल्या आंगीक अभिनय प्रकारात आढळते.	
4)	मूकनाट्य हा नाट्य प्रकार सात्वीक अभिनयाचं द्योतक आहे.	
ड)	अयोग्य ओळखा	04
1)	अंगुले, ताल, हात, स्वर	
2)	श्वेत, हरीत, नील, रक्त	
3)	संहीता, केशरचना, मंचरचना, बंध	
4)	मुखज, शारीर, आरोग्य, चेष्टाकृत	
प्र.2	टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)	16
1)	कंपित आणि आकंपित अभिनय	
2)	भ्रुकुटी कर्म	
3)	सामान्य अभिनय	
4)	नाथाला हाक मारण्याचे प्रकार	
5)	नायक भेद	
6)	सुत्रधार	
प्र.3	खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही 2)	16
1)	नाट्यशास्त्रातील अलंकारांचे विवेचन करा.	
2)	शुध्द, रक्त आणि विचित्र हे कशाचे भेद आहेत सांगून त्याचे सोदाहरण स्पष्टीकरण द्या.	
3)	रसदृष्टी बदल सविस्तर लिहा.	
4)	लोकधर्मी अभिनय म्हणजे काय हे सांगून हा अभिनय प्रधान असलेल्या नाटकांविषयी चर्चा करा.	
प्र.4	खालील प्रश्नाची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)	16
1)	आंगिक आणि आहार्य अभिनय म्हणजे काय हे सांगून त्यांचे महत्व स्पष्ट करा.	
2)	वाचीक आणि सात्वीक अभिनय म्हणजे काय हे सांगून त्यांचे महत्व स्पष्ट करा.	
प्र.5	लोकधर्मी आणि नाट्यधर्मी अभिनयाचे तुलनात्मक परिक्षण करा.	16

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Dramatics) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Essay Writing – II

Day & Date: Wednesday, 15-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.**अ) योग्य पर्याय निवडा.****04**

- 1) ग्रीक रंगभूमीमध्ये लेखनाची प्रथा —— नावाच्या कवीने पाडली.

अ) अरायन	ब) सरायन
क) थेस्पीस	ड) यापैकी नाही
- 2) ग्रीक रंगभूमीवर पहिला नट आणण्याचे श्रेय —— ला दिले जीते.

अ) थेस्पीस	ब) प्लॉट्स
क) शेक्सपीअर	ड) अॅरिस्टॉफनीझ
- 3) 1580 ते 1642 या एलिझाबेथकालीन काळात इंग्लंडमध्ये —— प्रकारची नाट्यगृहे अस्तित्वात होती.

अ) एक	ब) दोन
क) तीन	ड) चार
- 4) एलिझाबेथकालीन नाट्यगृहात विस्तृत मध्यवर्ती जागा असायची त्याला —— म्हणत.

अ) पीट	ब) सीट
क) कीट	ड) यापैकी नाही.

ब) योग्य जोड्या लावा.**04**

- 1) ग्रीक नाटककार
 - 2) टेरेन्स
 - 3) एलिझाबेथकालीन रंगभूमीची ओळख
 - 4) एलिझाबेथ कालीन रंगभूमीवरील नाटकमंडळी
अ) अॅडमिरल्स मेन
ब) मिनॅन्डर
क) पब्लिक नाट्यगृहे
ड) द.ब्रदर्स

क) पुढील विधाने चूक की बरोबर ओळखा.**04**

- 1) ग्रीक नाटककारांत ईस्कीलस हे सुखात्मिकाकार मानले जातात.
- 2) ग्रीक आणि रोमन नाट्याचा उल्लेख सहसा 'अभिजात नाट्य' असा केला जातो.
- 3) 'द स्पॅनिश ट्रॅजेडी' या नाटकाचा प्रभाव शेक्सपीअरच्या 'हेम्लेट' आणि 'टायटस अँड्रोनिकस' या नाटकांवर पाडला.
- 4) इंग्लंडमध्ये 'थिएटर' नावाचे पहिले पब्लिक नाट्यगृह 1676 साली निर्माण झाले.

ड)	पुढील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा.	04
1)	ग्रीक रंगभूमीवरील दुसरा नाटककार कोण?	
2)	रोमन रंगभूमीवरील देवी—देवतांचे होणारे उत्सव कोणत्या नावाने ओळखले जातात?	
3)	ग्रीक व रोमन नाटयाचा उल्लेख कसा केला जातो?	
4)	ग्रीक रंगभूमीवरील पहिला नाटककार कोण?	
प्र.2	थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)	16
1)	ग्रीक रंगभूमीवरील नाटकांची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.	
2)	रोमन रंगभूमीवरील नाटककार नेहिअसचे योगदान स्पष्ट करा.	
3)	एलिझाबेथकालीन रंगभूमीचा अस्त कशाप्रकारे झाला?	
4)	मिनॅन्डर हा ग्रीक रंगभूमीवरील दुसरा महत्त्वाचा सुखात्मिकाकार का समजला जातो?	
5)	युरीपिडीझ या ग्रीक रंगभूमीवरील शोकांतिकाकाराविषयी थोडक्यात वर्णन करा.	
6)	ग्रीक नाटकांतील मुखवटयांविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.	
प्र.3	खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.	16
1)	ग्रीक नाटकांची ठळक वैशिष्ट्ये सांगून काव्यात्मकता स्पष्ट करा.	
2)	रोमन सुखांतिकेचे विशेष सांगा.	
3)	ग्रीक रंगभूमीविषयी माहिती देवून ग्रीक रंगभूमीवरील नाटकांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.	
4)	विकृष्ट नाटयगृहाची माहिती आकृतीसह स्पष्ट करा.	
प्र.4	खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.	16
1)	रोमन नाटककारांविषयी सविस्तर माहिती लिहा.	
2)	शेक्सपिअरच्या नाटकांची वैशिष्ट्ये सांगून एलिझाबेथकालीन रंगभूमीचा अस्त कशाप्रकारे झाला, हे स्पष्ट करा.	
प्र.5	एलिझाबेथकालीन —— रंगभूमीविषयी सविस्तर माहिती सांगून एलिझाबेथकालीन रंगभूमीवरील कोणत्याही चार नाटकांविषयी चर्चा करा.	16

Seat No.	
---------------------	--

M.A. (Dramatics) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Modern Indian Theatre

Day & Date: Monday, 20-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 अ) रिकाम्या जागा भरा. 04

- 1) तमस ही —— ह्यांची गाजलेली काढबंरी आहे.
 अ) जवाहरलाल नेहरु ब) श्याम बेनेगल
 क) भीष्म साहनी ड) गुलज़ार
- 2) कपिला आणि काली ही —— नाटकातील पात्रे आहेत.
 अ) हयवदन ब) कालीपत्र
 क) अंधायुग ड) आधेअधुरे
- 3) —— यांच्यामुळे मराठी एकांकिका लेखनाला प्रतिष्ठा प्राप्त झाली.
 अ) आचार्य अत्रे ब) विजय तेंडुलकर
 क) पुरुषोत्तम दारव्हेकर ड) पु.ल.देशपांडे
- 4) 'वैदिक हिंसा हिंसा न भवती' या नाटकाचे लेखक —— हे आहेत.
 अ) मोहन राकेश ब) गिरीष कर्नाड
 क) बलराज साहनी ड) भारतेंदु हरिश्चंद्र

ब) वेगळे ओळखा. 04

- 1) अ) पुरुष ब) गिधाडे
 क) एक हृषी मुलगी ड) मादी
- 2) अ) शांतता कोर्ट चालू आहे ब) भारतेंदु हरिश्चंद्र
 क) बेगम बर्वे ड) अंधायुग
- 3) अ) रंगयात्रा ब) कलायात्रा
 क) शोभायात्रा ड) कालयात्रा
- 4) अ) प्रसाद-आशावाद ब) जयशंकर-सार्थवाद
 क) जयचंद-प्रकृतीवाद ड) जयशंकर प्रसाद-छायावाद

SLR-CG-13

क) चूक कि बरोबर ओळखा.

- 1) गिरीष कर्नाड यांनी भारतीय पथनाट्य चळवळीची मुहुर्त मेढ रोवली. 04
 अ) चूक ब) बरोबर
- 2) 'अंधेर नगरी' ही भारतेंदू हरिश्चंद्र यांची महत्वपूर्ण कलाकृती मानली जाते.
 अ) चूक ब) बरोबर
- 3) मोहन राकेश हे 'नई कहानी' साहित्य चळवळीचे प्रणेते होते.
 अ) चूक ब) बरोबर
- 4) 'खडीबोली' ही बंगाली नाट्य चळवळीशी संबंधीत संज्ञा आहे.
 अ) चूक ब) बरोबर

ड) अयोग्य ओळखा.

04

- 1) महापूर, मिकी आणि मेमसाहेब, ऐन वसंतात अर्ध्या रात्री, शनिवार रविवार
 2) सुलभा बेणारे, नाट्यस्पर्धेने बाद ठरवलेले नाटक, रंगायन, सत्यदेव दुबे
 3) प्रेम पथिक, कहर, कानन कुसुम, झारना
 4) मेरा प्रिय कहाँनिया, माधवी, कबिरा खड़ा बजार में, मुआवजे

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) जयशंकर प्रसाद ह्यांच्या 'खडीबोली' ह्या साहित्यिक योगदानबद्दल लिहा.
 2) महानिर्वाण नाटकतातील पात्ररचनेचे वैशिष्ट्य सांगा.
 3) 'अंधेरी नगरी' नाटकातील संघर्ष यावर टिप्पणी लिहा.
 4) मोहन राकेश ह्यांच्या लिखाणाविषयी चर्चा करा.
 5) सखाराम बाईंडर नाटकातील स्त्री पात्रांचे मनोविश्लेषण करा.
 6) भिष्म साहनी ह्यांच्या लेखन कार्याचा आढावा घ्या.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) आधे अधुरे नाटकातील महेंद्रनाथ आणि सावित्री ह्या पात्रांविषयी चर्चा करा.
 2) बेगम बर्वे नाटकातील व्यक्तिरेखांचे पृथःकरण करा.
 3) सतिश आळेकरांच्या नाटकांविषयी चर्चा करा.
 4) शफाअत खान यांच्या किस्से आणि भूमितीचा फार्स ह्या नाटकांविषयी लिहा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

16

- 1) विजय तेंडुलकर यांच्या नाट्य लेखन शैलीचे सोदाहरण विस्तृत विवेचन करा.
 2) गिरीष कर्नाड यांच्या नाट्यकृतींचा सविस्तर आढावा घ्या.

प्र.5 भारतीय रंगभूमीवर कालानुरूप झालेल्या स्थित्यंतरांची चर्चा करून 1980 नंतरच्या रंगभूमीचा आढावा घ्या.

16

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A. (Dramatics) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Theatre Techniques

Day & Date: Tuesday, 21-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 अ) रिकाम्या जागा भरा.**04**

- 1) —— रेषांचे 3 प्रकार आहेत.

अ) दृश्यरचनेमध्ये	ब) प्रकाश योजनेमध्ये
क) वेशभूषेमध्ये	ड) रंगभूषेमध्ये
- 2) प्रकाश आयोजनाचा —— हा मुख्य उद्देश असतो.

अ) सौदर्य	ब) घनता
क) गतीमानता	ड) दृष्ट्यमानता
- 3) 'ॲप्रन स्टेज' म्हणजे ——.

अ) रंगपल्लव	ब) रंगभीत
क) रंगमंच	ड) रंगक्षेत्र
- 4) रंगमंचावरील अभिनय क्षेत्राचे —— भागात विभाजन केले जाते.

अ) 2	ब) 4
क) 6	ड) 8

प्र.1 ब) 1) प्रकाश आयोजनावेळी लाईट कटर मुळे प्रकाशाचा झोत मर्यादीत करता येतो.**04**

अ) चूक	ब) बरोबर

- 2) रंगमंचीय अभिनय क्षेत्र सिमीत करण्यासाठी यवनीकेचा उपयोग होतो.

अ) चूक	ब) बरोबर
--------	----------
- 3) आवाजाची तिव्रता मोजण्यासाठी प्रबलचा वापर केला जातो.

अ) चूक	ब) बरोबर
--------	----------
- 4) नाट्यशास्त्रामध्ये नाट्यगृहाचे 3 प्रकार सांगितले आहेत.

अ) चूक	ब) बरोबर
--------	----------

क) निराळे ओळखा.**04**

- 1) अ) प्रकाश योजना

ब) पाश्वसंगीत	
क) नेपथ्य	ड) वेशभूषा
- 2) अ) मोडा

ब) सेठी	
क) लेव्हल	ड) पडदा
- 3) अ) पणती

ब) सूर्य	
क) समई	ड) मशाल

4) अ) स्वयंरोहित्र	ब) अवरोध
क) चोक	ड) कळ

ड) अयोग्य ओळखा. 04

- 1) सदरा, पगडी, पायताण, तस्बीर
- 2) फाउंडेशन, आरसा, लाली, गंध
- 3) रंगशिर्ष, रंगपीठ, रंगसंगत, रंगपल्लव
- 4) प्रेक्षागृह, यवनिका, रंगसज्जा, वेशसज्जा

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 16

- 1) भास्कर चंदावरकर ह्यांच्या संगीत संयोजनाचे वेगळेपण सांगा.
- 2) भरत मुर्नींनी सांगीतलेल्या नाट्यमंडपाचा तपशील द्या.
- 3) प्रकाश योजनेची साधने सांगा.
- 4) कथकलीसाठीच्या रंगभूषेची माहिती द्या.
- 5) कथकली नृत्य नाट्यशैलीच्या वेशभूषेविषयी चर्चा करा.
- 6) ग्रीक रंगभूमीवरील मुख्यवटे ह्याविषयी माहिती लिहा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्या ही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16

- 1) रंगमचावरील प्रकाशयोजनेचे महत्व आणि प्रकार ह्यांचे सविस्तर वर्णन करा.
- 2) नाट्यनिर्मितीतील वेशभूषेचे महत्व आणि कार्य विषद करा.
- 3) रंगभूषेची दैनंदीन जीवनातील आणि रंगमंचावरील आवश्यकता सिध्द करा.
- 4) नाटकासाठीच्या पाश्वरसंगीत रचनेचे महत्व सांगून संगीत संयोजनाचा तक्ता तयार करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. 16

- 1) फिरता रंगमंच ह्याविषयी सोदाहरण माहिती द्या.
- 2) 'युगांत' ह्या नाट्ययत्री मधील तांत्रिक बाबींचे विवेचन करा.

प्र.5 नालेच्या आकाराचे नाटृयगृह ते प्रोसेनिअम आर्च नाट्यगृह इथे रंग तंत्रामध्ये झालेल्या बदलांचा सविस्तर आढावा घ्या. 16

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Dramatics) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Essay Writing – III

Day & Date: Wednesday, 22-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 अ) रिकाम्या जागा भरा.**04**

- 1) ब्रेख्टच्या सिधांताला —— म्हणतात.
 अ) ब्रेक थिएटर ब) ग्रीक थिएटर
 क) एपिक थिएटर ड) ग्लोब थिएटर
- 2) घरंगळणाऱ्या मोत्याच्या उदाहरणाला मेथड मध्ये —— म्हणतात.
 अ) जर ब) भावसमृती
 क) स्नायूंची शिथीलता ड) कार्यपद्धती
- 3) मदर करेज अँन्ड हर चिल्डन हे नाटक —— वर भाष्य करणारे होते.
 अ) नाझीवाद ब) साम्राज्यवाद
 क) भेदभाव ड) अकारण भाव
- 4) माय लाईफ इन आर्ट हे —— ह्यांचे आत्मचरित्र आहे.
 अ) बर्टोल्त ब्रेख्ट ब) स्टॅनिस्लावस्की
 क) अरिस्टॉटल ड) भरतमुनी

प्र.1 ब) चूक कि बरोबर लिहा.**04**

- 1) ब्रेख्टने हिटलरच्या हुकुमशाहीला आपल्या नाटकांमधून विरोध दर्शविला.
- 2) अभिनय प्रकटीकरण म्हणजे स्वतःला स्वतःने विचारलेले असंख्य प्रश्न.
- 3) भट्टलोलकाने नवव्या रसाचा सिधांत मांडला.
- 4) काव्यशास्त्रामुळे रंगभूमीच्या सौंदर्या मध्ये भर पडली.

क) अयोग्य ओळखा.**04**

- 1) अमृतमंथन, अमृतनंदन
- 2) बॉस्को आर्ट थिएटर, मॉस्को ऑर्ट थिएटर
- 3) मुक्तक, सुक्तक
- 4) अलंकार, सालंकार

ड) योग्य जोड्या जुळवा.

1) ब्रेख्ट	अ) अमेरिका
2) मिलर	ब) भारत
3) स्टॅनिस्लाव्हस्की	क) जर्मनी
4) अल्काझी	ड) रशिया

Codes:

	(a)	(b)	(c)	(d)
(A)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(B)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(C)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(D)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

- 1) Method आणि Theatre of alienation ह्यांचा तुलनात्मक अभ्यास करा.
- 2) भूमिका उभी करताना भावस्मृतीचा उपयोग कसा होतो?
- 3) वाचीक अभिनय म्हणजे काय हे सविस्तर सांगा.
- 4) ऑरिस्टॉटलच्या सौंदर्य शास्त्राचा थोडक्यात आढावा घ्या.
- 5) ब्रेख्टच्या त्रयस्थ भावाचा उपयोग सांगा.
- 6) 'जादुई जर' ह्या संकल्पनेचा नटाला कसा उपयोग होतो?

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- 1) काव्यशास्त्र म्हणजे काय हे सांगून 'To be or not to be...' ह्या संवादाचा रसास्वाद घ्या.
- 2) 'मदर करेज ॲन्ड हर चिल्ड्रेन' ह्या नाटकातील वेगळेपण मांडा.
- 3) 'अमृत मंथन' ह्या नाटकातील संघर्षाविषयी लिहा.
- 4) भाव आणि विभाव परस्पर पुरक असतात हे सिध्द करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

- 1) रससिधांताचे विश्लेषण करा.
- 2) एलिएनेशन थिएरी बदल सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.5 सिस्टीम म्हणजे काय ते सविस्तर मांडा.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Dramatics) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Essay Writing – IV

Day & Date: Wednesday, 22-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना :— सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

प्र.1 अ) रिकाम्या जागा भरा.**04**

- 1) कालिदास यांनी कोणत्या भाषेमध्ये नाटके लिहिली?

अ) मराठी	ब) हिंदी
क) पाली	ड) संस्कृत
- 2) महाभारताच्या पहिल्या प्रकरणावर आधारित नाट्य कृती कोणती?

अ) गीत गोविंद	ब) अभिज्ञान शाकुंतल
क) रामलीला	ड) नलदमयंती
- 3) संस्कृत नाटकात काय प्रधान नसते?

अ) शृंगार	ब) संघर्ष
क) छल कपट	ड) संगीत
- 4) पंचरात्र हे नाटक किती अंकी आहे?

अ) एक	ब) दोन
क) तीन	ड) चार

प्र.1 ब) चूक की बरोबर ते लिहा.**04**

- 1) पुरुरवा राजाची गोष्ट बोधिसत्व नाटकात पाहायला मिळते.
- 2) दरीद्र चारुदत्त नावाचे भासाचे अपूर्ण नाटक उपलब्ध आहे.
- 3) नंद राजाचा प्रधान असुर होता.
- 4) भारतीय रंग परंपरेतलं मृच्छकटिक हे पहिलं सामाजिक नाटक आहे.

क) योग्य ओळखा.**04**

- 1) शकार ह्या पात्राचा प्रकार ——.
नायक, खलनायक, विदूषक, सूत्रधार
- 2) भवभूतीने बहुजनांपर्यंत पोहोचवलेली पहिली कलाकृती ——.
राम राज्य, उत्तर रामचरित, महावीर चरित्र, मालती माधव
- 3) संस्कृत रंगभूमीचे वैशिष्ट्य ——.
शोकांत, सुखांत, विवाह, प्रायोगिकता
- 4) विदिशा नगरीच्या राजाचे कथानक कोणत्या नाटकात आढळते?
मालविकानिमित्र, पांडव प्रताप, उत्तरेची स्वारी, विदिशा पराक्रम

ड) योग्य जोड्या जुळवा.	04
1) भास	अ) मालविकागिनिमित्र
2) कालिदास	ब) मृच्छकटीकम
3) भवभूती	क) अभिषेक
4) शुद्रक	ड) उत्तरसामचरित
Codes:	(a) (b) (c) (d)
(A)	(i) (ii) (iii) (iv)
(B)	(iii) (iv) (ii) (i)
(C)	(ii) (iv) (iii) (i)
(D)	(iii) (i) (iv) (ii)

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.** 16
- 1) शुद्रकाची माहिती लिहा.
 - 2) मृच्छकटीकमचे कथानक सांगा.
 - 3) चाणक्य आणि राक्षस ह्यांच्यावर आधारित नाटकाचे विवेचन करा.
 - 4) मालती जाधव नाटकातील संघर्ष लिहा.
 - 5) महावीरचरीतम ह्या नाटकाविषयी लिहा.
 - 6) मेघदूतम आणि ऋतुसंहारम बद्दल लिहा.
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.** 16
- 1) भवभूतीच्या नाटकांचा सविस्तर आढावा घ्या.
 - 2) शुद्रकाच्या कोणत्याही दोन कलाकृतीविषयी चर्च करा.
 - 3) उरुभंगम आणि दूतघटत्कोच ह्या नाटकाविषयी लिहा.
 - 4) प्रतिमा योगंधरायण आणि स्वप्नवासवदत्ता नाटकातील पात्ररचनेविषयी लिहा.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.** 16
- 1) कालिदासांच्या लिखाणाचा सविस्तर अभ्यास मांडा.
 - 2) विशाखदत्तांच्या मुद्राराक्षस विषयी सविस्तर लिहा.
- प्र.5 भासांच्या समग्र नाट्यलेखनाचा सविस्तर आढावा घ्या.** 16